

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 13/2022-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara (sudca spravodajca) a sudcov Jany Baricovej a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Martinom Pohovejom, advokátom, Námestie Slobody 10, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. marca 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu v konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia, t. j. „*rozhodnutím a postupom samosudcu [REDAKOVANÉ] v trestnej veci vedenej proti sťažovateľovi ako obžalovanému na Okresnom súde Bratislava V, spis. zn. 1T/ 65/2020, v zmysle ktorého o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] prostredníctvom zvoleného obhajcu podaním zo dňa 11.02.2021 konať nebude, lebo bola námietka sa zakladá na procesnom postupe sudcu*“. Navrhuje prikázať Okresnému súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) konať a rozhodnúť o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom prostredníctvom zvoleného obhajcu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020 podaním z 11. februára 2021. Zároveň navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že proti sťažovateľovi ako obžalovanému sa vedie trestné konanie pre pokračovací zločin neodvedenia dane a poistného podľa § 277 ods. 1 a 3 Trestného zákona v znení účinnom v rozhodnom období. Predmetné trestné konanie bolo v čase podania ústavnej sťažnosti v štádiu súdneho konania vedeného pred okresným súdom ako súdom prvého stupňa.

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh ďalej vyplýva, že sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu () uplatnil v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020 námietku zaujatosti proti sudcovi () (ďalej len „sudca“) podaním z 11. februára 2021 pre pomer k zvolenému obhajcovi, a to v nadväznosti na sudcom prezentovaný postoj v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 37/2019. O dôvodoch zaujatosti sa v zmysle argumentácie v ústavnej sťažnosti () dozvedel 11. februára 2021, keď mu bolo doručené podanie namietaného sudcu z inej trestnej veci vedenej okresným súdom pod sp. zn. 1 T 37/2019 od Mgr. Martina Pohoveja. V označenom trestnom konaní bola obdobne uplatnená námietka zaujatosti podaním z 11. februára 2021.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti postupu okresného súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

- a) vzhľadom na stanovisko sudcu v inom trestnom konaní je dôvodné domnievať sa, že súd o námietke zaujatosti uplatnenej sťažovateľom v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020 nekoná s poukazom na § 32 ods. 6 Trestného poriadku v znení účinnom v rozhodnom období (t. j. že námietka je založená na procesných dôvodoch), keďže o námietke (do dňa podania ústavnej sťažnosti, pozn.) nerozhodol a ani nezrušil nariadený termín hlavného pojednávania;
- b) tým, že okresný súd o predmetnej námietke zaujatosti nekoná dochádza k porušeniu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru;
- c) námietka zaujatosti sa nezakladá na procesných dôvodoch tak, ako sa to „snažil judikovať Sudca“ (hoci túto úvahu formuloval dotknutý sudca v inej trestnej veci), a teda sa na daný prípad nemôže aplikovať § 32 ods. 6 Trestného poriadku.

5. Sťažovateľ pre podporu svojej argumentácie odkazuje aj na rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa toho, keď sa námietka zaujatosti považuje za spôsobilú námietku v zmysle § 32 ods. 6 Trestného poriadku, o ktorej dôvodnosti, resp. nedôvodnosti sa musí konať a rozhodnúť zákonom predpísaným spôsobom. V nadväznosti na to konštatuje, že jeho námietka zaujatosti nie je založená na procesných dôvodoch, keďže sa v nej dotknutému sudcovi vytyka svojvoľný postup odporujúci vnútroštátnej úprave a dohovoru. Podľa jeho názoru sudca nie je schopný rozhodovať predmetnú trestnú vec nestranné pre pomer k obhajcovi, ktorého svojimi prejavmi v inej trestnej veci nepriamo označuje za osobu, ktorá súdu predkladá nedôveryhodné doklady a „vydáva“ sa tak za zvoleného obhajcu (iného sťažovateľa, pozn.), hoci boli plnomocenstvá na obhajobu v inom trestnom konaní predložené a vyhotovené v predpísanej forme v súlade s príslušnými ustanoveniami Trestného poriadku a ustálenou praxou. Sťažovateľ poukazuje na to, že s predchádzajúcim zvoleným obhajcom v inej trestnej veci pritom dotknutý sudca riadne konal napriek tomu, že zo spisu nevyplýva, že by „overoval“ podpisy či sa zaoberal grafickou diagnostikou. Tento selektívny postoj k obhajcovi podľa jeho názoru nemôže obstať z hľadiska objektívneho testu nestrannosti, a teda vznikajú oprávnené pochybnosti o zaujatosti takého sudcu (v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020, pozn.), ktoré sú umocnené aj obsahom podaní a výrazovými prostriedkami sudcu.

6. Sťažovateľ uvádza, že v okolnostiach prerokúvanej veci došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže rozhodnutím (nebolo špecifikované, o aké rozhodnutie ide, pozn.) a postupom okresného súdu boli porušené jeho právo na nezávislý a nestranný súd, ako aj právo konať o námietkach zaujatosti „procesne predpísaným spôsobom“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 T 65/2020 tým, že došlo k porušeniu práva na nezávislý a nestranný súd, ako aj práva konať o námietke zaujatosti (z 11. februára 2021, pozn.) „procesne predpísaným spôsobom“.

8. Z čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru vyplýva aj právo strany v súdnom konaní na nestranný súd, ktorému zodpovedá ústavná povinnosť súdov prerokovať a rozhodnúť každú vec tak, aby voči nim postupovali nezaujato a neutrálne, žiadnemu z nich nenadŕžali a objektívne posúdili všetky skutočnosti závažné pre rozhodnutie vo veci. Nestranný súd poskytuje všetkým stranám konania rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok, pokiaľ má právomoc o nich rozhodnúť (m. m. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 38/09).

9. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého môže ústavný súd konať o namietanom porušení sťažovateľových práv a vecne sa zaoberať jeho ústavnou sťažnosťou, ak sa sťažovateľ nemôže domáhať ochrany svojich práv pred iným súdom prostredníctvom iných právnych prostriedkov, ktoré mu zákon na to poskytuje. Zmysel a účel uvedeného princípu subsidiarity spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a ani podľa povahy veci nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Všeobecné súdy, ktoré v trestnom konaní sú povinné vykladať a aplikovať príslušné zákony na konkrétny prípad v súlade s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy, sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie tých práv a základných slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým právnickým osobám alebo fyzickým osobám zaručuje. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity ochrany ústavnosti ústavným súdom podľa zásad uvedených v ustanovení § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde (m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 137/2019, II. ÚS 124/2021).

10. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že trestné konanie je od svojho začiatku až po jeho koniec proces, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdov naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat pochybenia znamenajúce porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ak tieto pochybenia neboli odstránené v priebehu samotného trestného konania. Pokiaľ by ústavný súd na túto skutočnosť neprihliadal, poprel by účel a zmysel opravných prostriedkov v trestnom konaní, ktorým je okrem iného aj náprava pochybení vo veci konajúcich orgánov verejnej moci (m. m. II. ÚS 124/2020).

11. K okolnostiam sťažovateľovej veci ústavný súd uvádza, že konanie o námietke zaujatosti končí rozhodnutím, ktorým namietaný sudca (senát) je (alebo nie je) vylúčený z prejednávania dotknutej veci, prípadne postupom, keď súd v zákonom stanovených prípadoch (§ 32 ods. 6 Trestného

poriadku) o námietke zaujatosti nekoná. Toto rozhodnutie (príp. postup) však nie je rozhodnutím o otázke tvoriacej samotný predmet trestného konania. Konanie o námietke zaujatosti predstavuje len čiastkový procesný postup všeobecného súdu smerujúci k rozhodnutiu slúžiacemu na zabezpečenie rozhodovania trestnej veci nestranným súdom. Kvalita rozhodovania súdu o námietke zaujatosti tak nachádza svoj odraz aj v kvalite meritórneho rozhodnutia v konaní, v ktorom bola námietka zaujatosti sudcu, resp. sudcov vznesená (m. m. III. ÚS 30/2010, III. ÚS 421/2016, II. ÚS 209/2019).

12. V nadväznosti na už uvedené skutočnosti ústavný súd poukazuje na § 306 a nasl. Trestného poriadku, podľa ktorých je opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa odvolanie, pričom obžalovaný ako osoba oprávnená podať odvolanie proti výroku rozsudku, ktorý sa ho priamo dotýka, môže toto odvolanie podať pre nesprávnosť výroku, ako aj pre porušenie ustanovení o konaní, ktoré predchádzalo rozsudku, ak toto porušenie mohlo spôsobiť, že výrok je nesprávny alebo že chýba. Ústavný súd ďalej poukazuje na § 368 ods. 1 Trestného poriadku, podľa ktorého možno podať dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu súdu, ktorým bol porušený zákon alebo boli porušené ustanovenia o konaní, ktoré mu predchádzalo, ak je toto porušenie dôvodom dovolania podľa § 371 Trestného poriadku. V nadväznosti na to odkazuje ústavný súd na § 368 ods. 2 písm. h) Trestného poriadku, v zmysle ktorého sa rozhodnutím podľa § 368 ods. 1 Trestného poriadku rozumie (okrem iných, pozn.) aj rozhodnutie, ktorým bol zamietnutý riadny opravný prostriedok podaný proti rozhodnutiu podľa písmen a) [rozsudok a trestný rozkaz] až g), alebo rozhodnutie, ktorým odvolací súd na základe riadneho opravného prostriedku vo veci sám rozhodol. Napokon v tomto kontexte ústavný súd poukazuje aj na § 371 ods. 1 písm. e) Trestného poriadku, podľa ktorého možno dovolanie podať, ak vo veci konal alebo rozhodol orgán činný v trestnom konaní, sudca alebo prísediaci, ktorý mal byť vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania.

13. Z jednotlivých ustanovení Trestného poriadku citovaných v predchádzajúcom bode odôvodnenia tohto uznesenia vyplýva, že skutočnosti namietané sťažovateľom, a to tvrdenie sťažovateľa o nesprávnom postupe okresného súdu pri posúdení ním uplatnenej námietky zaujatosti, potenciálne zakladajú (nie bez ďalšieho preukazujú, pozn.) dôvod na podanie odvolania, prípadne dovolania v ďalšej etape súdneho konania. Platná právna úprava trestného konania teda sťažovateľovi umožňuje aj v nasledujúcich štádiách trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu domáhať sa právne účinným spôsobom ochrany svojich označených práv, a to prostredníctvom riadneho a mimoriadneho opravného prostriedku – odvolania a dovolania, na základe podania ktorých bude odvolací súd, prípadne dovolací súd oprávnený a povinný preskúmať opodstatnenosť tvrdenia sťažovateľa o nesprávnosti postupu konajúceho súdu v súvislosti s prednesenou námietkou zaujatosti.

14. V kontexte dosiaľ uvedených skutočností ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ má v systéme trestného konania k dispozícii účinný prostriedok na dosiahnutie ochrany svojich práv v prípade uznania jeho argumentácie všeobecným súdom oprávneným konať o jeho prípadnom odvolaní či dovolaní. Za týchto okolností ústavný súd nenašiel dôvod, aby ústavný súd vstupoval v danej fáze do prebiehajúceho trestného konania vo veci sťažovateľa. Ústavný súd dopĺňa, že nevyužitie pertraktovanej možnosti ochrany práv sťažovateľa nemožno nahradzovať ústavnou sťažnosťou podanou ústavnému súdu, ktorý môže konať len vtedy, ak fyzická osoba alebo právnická osoba nemá inú možnosť účinnej ochrany svojich práv (čl. 127 ods. 1 ústavy).

15. Vychádzajúc zo všetkých uvedených čiastkových záverov, ústavný súd vyhodnotil, že za už popísaných okolností prejednávanej veci nemal v predmetnom štádiu trestného konania právomoc na jej prerokovanie, a preto ju podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietol.

16. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľa.

17. Ústavný súd v neposlednom rade uvádza, že sťažovateľ bol pri podaní ústavnej sťažnosti zastúpený advokátom, ktorý mal (v súlade s vlastnými zisteniami ústavného súdu v zmysle advokátom poskytnutého registračného čísla) v čase rozhodovania ústavného súdu už iné sídlo, ako aj spôsob výkonu advokácie. V nadväznosti na výsledok konania ústavný súd v okolnostiach prerokúvanej veci už nepristúpil k odstraňovaniu predmetného nedostatku týkajúceho sa tejto ústavnej sťažnosti. K predmetnému postupu ústavný súd pristúpil z dôvodu procesnej ekonomie, keďže ani jeho prípadné odstránenie by podľa názoru ústavného súdu už nemohlo viesť k inému rozhodnutiu o tejto ústavnej sťažnosti, ako je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 12. január 2022

Miloš Maďar
predseda senátu